

11

Till
Hässelby-Vällingby
stadsdelsnämnd
2016-10-20

Avfallsplan för Stockholm 2017-2020

Remiss från Stockholm Vatten AB, dnr 15NM4

Förvaltningens förslag till beslut

1. Stadsdelsnämnden godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen från Stockholm Vatten AB.
2. Stadsdelsnämnden justerar beslutet omedelbart.

Ulla Thorslund
stadsdelsdirektörMarie Janemar
stabschef

Sammanfattning

Stockholm Vatten AB har utarbetat ett förslag till ny avfallsplan för Stockholm för perioden 2017-2020. Remissförslaget utgår från lagstiftning, nationella och regionala miljömål, stadens miljöprogram samt vision 2040. Avfallsplanen innehåller fyra huvudmål med respektive delmål för planperioden, ansvariga aktörer samt åtgärdsförslag.

Förvaltningen är positiv till remissförslaget och instämmer i att det är viktigt att den fastighetsnära insamlingen ökar och att det sker en utveckling av olika insamlingssystem. Utsortering av matavfall hos näringsidkare och hushåll bör uppmuntras och utvecklas för att på så sätt öka produktionen av framför allt biogas men också växtnäring. Förvaltningen anser att det bör vara rimligt att införa obligatorisk insamling av matavfall från verksamheter, restauranger och butiker som har mängder av matavfall över en viss nivå. Vidare anser förvaltningen att det vid informationsinsatser är särskilt viktigt att prioritera förskolor och skolor i syfte att tidigt öka kunskapen om avfallsfrågor samt skapa attityd- och beteendeförändringar.

Ärendets beredning

Detta ärende har utarbetats inom avdelningen för strategi och internservice.

Bakgrund

Enligt Miljöbalken ska alla kommuner ha en avfallsplan, omfattande allt avfall i kommunen, både det som kommunen har ansvar för och övrigt avfall. Avfallsplanen är ett styrdokument som ska redovisa vilka mål och åtgärder som kommunen långsiktigt planerar i syfte att avfallets mängd och farlighet ska minska. Den ska innehålla uppgifter om allt avfall som uppkommer inom kommunen. Avfallsplanen utgör ena delen av kommunens renhållningsordning, medan den andra delen utgörs av föreskrifter.

Sammanfattning av remissen

Stockholm Vatten AB har utarbetat ett förslag till ny avfallsplan för Stockholm för perioden 2017-2020. Remissförslaget utgår från lagstiftning, nationella och regionala miljömål, stadens miljöprogram samt vision 2040. Avfallsplanen innehåller fyra huvudmål med respektive delmål för planperioden, ansvariga aktörer samt åtgärdsförslag. Stockholm Vatten har det övergripande ansvaret för uppföljning av avfallsplanen.

Syftet med avfallsplanen är att ha en strategi för Stockholms stads och andra aktörers arbete inom avfallsområdet, vid planering av nya områden, vid prövning av bygglov, i tillsyn över miljöfarlig verksamhet samt för hur invånarna och verksamheterna i staden ska hantera sitt avfall. Tyngdpunkten i planen ligger på hushållsavfall, det vill säga det avfall som uppkommer hos hushållen samt liknande avfall från verksamheter. Men den innehåller också mål som omfattar övrigt avfall. Nedan återges remissförslagets mål, delmål och åtgärdsförslag samt utpekade aktörer.

Mål 1: Avfall från boende och verksamma i staden minskar och det som ändå uppkommer tas om hand resurseffektivt.

Stockholms stad strävar efter att flytta avfallet uppåt i enlighet med EU:s avfallshierarki, eller den så kallade avfallstrappan. Enligt den har förebyggandet av uppkomsten av avfall första prioritet följt av återanvändning, materialåtervinning, energiåtervinning och sist säkert omhändertagande av avfall på deponi.

Delmål 1.1

Stadens invånare och verksamhetsutövare känner till hur de kan minska sin avfallsmängd.

För att avfallsmängderna i Stockholm ska kunna minska krävs insatser från många olika håll. Vi behöver tänka nytt och sätta våra köp och handlingar i ett större perspektiv. Ofta finns det pengar att spara.

Aktörer:

Stockholms stads nämnder och bolag, producenter av varor och branschorganisationer.

Åtgärder från Stockholm Vatten:

- Informera om återbruk och förebyggande till invånare och verk samma i staden.
- Kommunera vikten av att minska matsvinnet.
- Utveckla skolinformationen.

Delmål 1.2**Avfall förebyggs och en större andel produkter och material återanvänds.**

Oftast har både produktionen av nya varor och det avfall de ger upphov till en negativ miljöpåverkan. I en cirkulär ekonomi finns kretsloppstänkandet som innebär att en uttjänad produkt kan användas igen i ny produktion. Detta genererar mindre avfallsmängder och skapar nya värden. En medveten produktion och konsumtion kan möjliggöra detta. Engångsmaterial bör bara användas om det är nödvändigt. Återbruket av hushållsavfall ska öka, dels genom att stimulera till återanvändning och eftertanke innan något kasseras, dels genom tillgängliga insamlingssystem.

Aktörer:

Såväl alla avfallsinnehavare som producenter av varor och material. Staden har ett ansvar att gå före och visa vägen.

Åtgärder från Stockholm Vatten:

- Styra ÅVC-kunder till återbruk i första hand.
- Samarbeta med aktörer som tar emot begagnade produkter för att stimulera återbruk.
- Fortsätta differentieringen i avfallstaxan för att motivera ökad utsortering och förebyggande av avfall.
- Utveckla systemen för mottagande och hantering av återbruksmaterial.

Delmål 1.3**Mer material sorteras ut för återvinning.**

I dag behandlas den största delen av hushållsavfallet i Stockholm genom förbränning med energiutvinning. Förpackningar och tidningar ska sorteras ut men fortfarande hamnar en stor andel i soppsen eller bland grovavfallet. Målet handlar dels om att öka utsorteringen av det material som det redan idag finns regler och system för (t ex matavfall, förpackningar och tidningar), dels om nya fraktioner som kan bli aktuella framöver för att öka resurseffektiviteten i avfallshanteringen (exempelvis textilier).

Aktörer:

Stockholms stad, producenter och fastighetsägare skapar förutsättningarna. Avfallsinnehavarna har ett ansvar att sortera ut och använda insamlingssystemen.

Åtgärder från Stockholm Vatten:

- Utredda förutsättningarna för att införa optisk sortering av källsorterade fraktioner.
- Utveckla skolinformationen.
- Hitta nya fraktioner som kan sorteras ut för materialåtervinning.
- Utveckla insamlingssystemen för källsorterade fraktioner tillsammans med berörda aktörer.

Delmål 1.4**Förebyggande, återanvändning och materialåtervinning av bygg- och rivningsavfall ökar.**

Ett av avfallsdirektivets mål är att återanvändningen och materialåtervinningen av icke-farligt bygg- och rivningsavfall ska vara minst 70 procent år 2020. En stor potential finns också att genom god planering vid byggen minska andelen material som behöver kasseras.

Aktörer:

Byggherrar, entreprenörer, fastighetsägare, stadsbyggnadskontoret, miljöförvaltningen, exploateringskontoret, trafikkontoret, fastighetskontoret med flera.

Exempel på vad Stockholms stad och andra aktörer kan göra:

- Ställa krav på bygg- och rivningsentreprenörer att återvinna material i så hög utsträckning som möjligt.
- Bedriva tillsyn över hanteringen av bygg- och rivningsavfall.
- Öka Stockholms stads kunskap genom att inventera avfallsströmmarna i några ny- och ombyggnadsprojekt.
- Ställa tydliga krav på avfallshanteringen i bygg- och rivningslov samt följa upp att kraven följs.
- Verka för en effektiv hantering av byggmaterial och byggavfall i ny- och ombyggnadsprojekt i staden.
- Spillmaterial vid byggproduktion ska minimeras.
- Ta fram goda konkreta exempel för att visa hur målet kan uppnås.

Delmål 1.5**Mängden textil i hushållsavfallet minskar.**

Textilier är ett avfallsslag som än så länge till stor utsträckning speglar en ohållbar konsumtion. Naturvårdsverket har tagit fram att det slängs ca åtta kilo kläder och hemtextil per person och år.

Aktörer:

Hushållen, Stockholm Vatten, textilproducenter och handeln.

Åtgärder från Stockholm Vatten:

- Informera hushållen om hur de kan återbruka och återvinna sina textilier och om varför miljön vinner på det.
- Tillhandahålla och utveckla system för mottagning, återbruk och återvinning av textilier.
- Samarbeta med andra aktörer för att hitta nya affärsmodeller.

Delmål 1.6

Minst 70 procent av matavfallet samlas in för rötning med biogasutvinning och näringsåterförsl.

Staden har höjt ambitionen för matavfallsinsamlingen vilket kräver en rad olika åtgärder för att bli verklighet. En projektenhet på Stockholm Vatten arbetar enbart med de insatser som behövs för att nå målet. Arbetet innebär mycket kommunikation och uppsökande verksamhet. Taxan är ett viktigt styrmedel.

Aktörer:

Stockholms stad, restauranger och andra verksamheter, fastighetsägare samt hushållen.

Åtgärder från Stockholm Vatten:

- Öka stadens invånares medvetenhet om matsvinnets betydelse för miljön och ekonomin.
- Öka stadens invånares medvetenhet om matavfallsinsamlingens betydelse för miljön och ekonomin. Det vill säga det matavfall som ändå uppstår ska samlas in och behandlas biologiskt till biogas och biogödsel.
- Utbilda skolkök och storkök i kommunens verksamheter om vikten av att undvika matsvinn och hur man tar omhand det som uppstår på bästa sätt.
- Följa den insamlingsstrategi för matavfallsinsamling som finns framtagen.
- Införa tekniska system som möjliggör insamling av matavfall från stadens alla hushåll. Exempelvis optisk sortering som möjliggör matavfallsinsamling med befintliga system även där en separatinsamling av matavfall av olika skäl inte är möjlig.

Delmål 1.7

Minst 40 procent av fosfor i avlopp tas till vara och återförs som växtnäring till åkermark.

Naturvårdsverkets förslag till etappmål lyder:

- Senast 2018 kommer minst 40 procent av fosfor och 10 procent av kvävet i avlopp tas tillvara och återföras som växtnäring till åkermark, utan att detta medför en exponering för föroreningar som riskerar att vara skadlig för människor eller miljö.

Bromma reningsverk för användning på åkermark. Det motsvarade 19 procent av den totala slamproduktionen. Stockholm Vattens ambition för avloppsslam bör ligga åtminstone i linje med det nationella målet. Möjligheten att uppnå målet är avhängig slammets kvalitet, omvärldens krav och kommersiella villkor. Kretsloppsanpassad användning av slammet förutsätter mycket låga halter av föroreningar och en allmän acceptans för att slammet används för återföring till åkermark.

Aktörer:

Stockholm Vatten och lantbrukarnas organisationer. Därutöver har hushållen och verksamheter ett ansvar för att skadliga ämnen inte hamnar i avloppet.

Åtgärder från Stockholm Vatten:

- Fortsätta åtgärder för förbättrad slamkvalitet, framför allt vad gäller kadmium, silver och koppar.
- Fortsatt dialog med lantbrukarnas organisationer och andra intressenter om användning av slam på åkermark.
- Avsätta mer slam för återföring till åkermark.
- Utredda och eventuellt genomföra försök med separat hantering av toalettavlopp för separat slamhantering.
- Fortsatt arbete med separat insamling av farligt avfall och läkemedelsavfall.
- Utredda behandlingsmetoder som möjliggör utvinning av fosfor och kväve ur avloppsvatten eller slam.

Delmål 1.8**Nedskräpningen i stadsmiljön minskar.**

Nedskräpade platser kan skapa en känsla av otrygghet förutom att det ser trist ut. Stockholms stad bedriver ett aktivt arbete med att minska nedskräpningen på gator och torg, samt i parker och grönområden. Åtgärderna består i att öka städningen och att med kampanjer och kommunikation förändra medborgarnas attityd beträffande nedskräpning. Nya insamlingssystem provas och städning sker när människor ser.

Aktörer:

Trafikkontoret, stadsdelsförvaltningarna, fastighetsägare och bostadsbolag, centrumägare och näringsidkare, Stockholms lokaltrafik, evenemangsarrangörer med flera. Hushåll, besökare och verksamma i staden.

Åtgärder från trafikkontoret:

- Öka renhållningsinsatserna.
- Städa mer då människor ser det.
- Uppfylla stadens städgarantier, som innebär att städning, tömning av papperskorgar och klottersanering ska åtgärdas inom 24 timmar efter anmälan.

- Arbeta med plockstädning genom Stockholmsvårdar.
- Erbjudar arbete för sommarungdomar som plockar skräp.
- Öka samverkan med berörda aktörer så som näringsidkare, bostadsbolag och centrumägare.
- Initiera nya samarbeten och insatser för en renare och tryggare stadsmiljö i ytterstadens små centrum.
- Kommunicera kontorets arbete för att hålla rent och motverka nedskräpning.
- Kommunicera kontorets budskap att nedskräpningen är ett delat ansvar mellan individen och staden.
- Byta ut befintliga papperskorgar mot papperskorgar med integrerade askkoppar.
- Erbjudar möjligheten att källsortera i offentlig miljö.
- Årligen anordna "Skräpplockardagar" tillsammans med Håll Sverige Rent.
- Använda klimatsmarta alternativ i avfallshanteringen.
- Ta fram ett program för avfallshanteringen i stadens offentliga rum tillsammans med Stockholm Vatten och miljöförvaltningen.

Åtgärder från stadsdelsförvaltningarna:

- Se till att park- och grönområden i staden upplevs som rena, välskötta, trygga och tillgängliga.
- Hålla en hög standard i stadsdelarnas lekparkar så att de är fria från nedskräpning.

Delmål 1.9**Uppkomsten av marint skräp minskar.**

Marin nedskräpning är ett stort miljöproblem och Stockholm har en lång strandlinje längs både Saltsjön och Mälaren. Den största delen av det marina skräpet kommer från land och över hälften är plast. Stadens åtgärder för att minska nedskräpningen består både i att utöka städningen och att med kampanjer och kommunikation förändra medborgarnas attityder beträffande nedskräpning. På uppdrag av trafikkontoret genomför Stockholms Hamn AB genom upphandlad entreprenör kontinuerlig renhållning av vattenytor och strandkanter i centrala Stockholm.

Aktörer:

Stockholm Vatten, Trafikkontoret, stadsdelsförvaltningarna, Stockholms Hamn AB, Stockholms lokaltrafik och evenemangsarrangörer med flera.

Åtgärder från Stockholms stad:

- Inventera riskområden där skräp från land riskerar att hamna i havet.
- Identifiera källorna till marin nedskräpning för att kunna sätta in förebyggande åtgärder.
- Vidareutveckla trafikkontorets handlingsplan mot nedskräpning.

- Arbeta vidare med aktiviteter och kommunikation gentemot medborgarna om attityder kring nedskräpning.
- Utveckla samverkan mellan olika aktörer.

Mål 2: Avfall som kan vara skadligt för människa eller miljö förebyggs och hanteras säkert.

Med skadligt avfall avses här både sådant avfall som klassificeras som farligt i avfallsförordningen och övrigt avfall som på grund av innehåll eller egenskaper kan orsaka skada på människa eller miljö. Som exempel kan nämnas spillolja, överbliven målarfärg, elavfall, uttjänta batterier och läkemedelsrester. För att minska belastningen på människors hälsa och miljön samt för att inte störa behandling av avfall och avloppsvatten är det viktigt att minska mängden farligt avfall som genereras och öka andelen som samlas in och omhändertas på ett riktigt sätt. Vid köp av kemikalier och produkter ska farliga ämnen undvikas så långt det är möjligt.

Delmål 2.1

Alla i staden vet vad som är farligt avfall och var det ska lämnas.

För att öka andelen farligt avfall och elavfall som samlas in och omhändertas på ett riktigt sätt, är det viktigt att avfallsinnehavaren har god kunskap om vad som är farligt avfall, hur det ska hanteras och var det ska lämnas. Stadens verksamheter ska ha kontroll på vilket farligt avfall som uppstår och förvissa sig om att hantering, borttransport och omhändertagande sker på ett korrekt sätt

Aktörer:

Stockholm Vatten har ett övergripande ansvar och ett direkt informationsansvar för hushållens farliga avfall. Elavfall är producentansvar och Elkretsen informerar hushållen. Fastighetsägare ansvarar för att hyresgäster får information om hur hanteringen fungerar i fastigheten. Hushållen har ett ansvar att hålla sig informerade och ta ansvar för sitt farliga avfall.

Åtgärder från Stockholm Vatten:

- Kunskapen hos allmänheten och företag om vad som klassas som farligt avfall, hur det sorteras och var de ska lämnas ska öka.
- Kontinuerligt informera om vad som är farligt avfall och var det lämnas in.
- Kontinuerligt informera om vad som är elavfall och var det lämnas in.

Delmål 2.2

Andelen farligt avfall och elavfall i soppsåsen är mindre än 0,3 procent med nedåtgående trend.

Plockanalyser visar att relativt lite farligt avfall hamnar i soppsäsen men det är viktigt att det inte heller hamnar i avloppet eller på något annat olämpligt ställe. För till exempel elavfall, batterier och läkemedel är det producentansvar. Kommunen har ansvar för omhändertagandet av hushållens övriga farliga avfall. Verksamhetsutövare har ansvar för att det farliga avfall som uppkommer inom verksamheten omhändertas på ett hälso- och miljömässigt godtagbart sätt.

Aktörer:

Stockholms stad, producenterna, verksamheter, fastighetsägare och hushållen.

Åtgärder från Stockholm Vatten:

- Möjligheten för stadens invånare att lämna ifrån sig sitt farliga avfall till något av stadens system ökar.
- Vidareutveckla insamlingen av farligt avfall och elavfall.

Delmål 2.3**Farligt avfall i bygg- och rivningsavfall hanteras på rätt sätt.**

Enligt avfallsstatistik ger bygg- och rivningssektorn upphov till betydande mängder farligt avfall. Detta är också ett område som pekas ut som prioriterat att arbeta med i den nationella avfallsplanen.

Aktörer:

Byggherrar och entreprenörer ansvarar för det farliga avfall som uppkommer i deras verksamheter. Miljöförvaltningen har tillsynsansvaret och kontrollerar och informerar verksamheter om hanteringen av farligt avfall och elavfall.

Exempel på åtgärder från Stockholms stad och andra aktörer:

- Utöka samarbetet mellan staden, byggherrar och entreprenörer för att skapa goda möjligheter för utsortering av det farliga avfallet.
- Ställa tydliga krav på hantering av farligt avfall inom stadens nybyggnadsområden.
- Ställa tydliga krav på hantering av farligt avfall i bygg- och rivningslov.
- Lyfta fram goda exempel.
- Utarbeta rutiner mellan förvaltningarna kring rivningslov och tillsyn.
- Följa upp att ställda krav följs.

Mål 3: Avfallshanteringen anpassas till människan.

Avfallshanteringssystemen ska fungera bra för alla de människor som är involverade. Hela hanteringskedjan ska präglas av en god arbetsmiljö, hänsyn till den omgivande miljön och till avfallslämnarna; från det att avfallet uppkommer, via insamlingen till att det slutligen omhändertas och behandlas. De tre delarna som behandlas under detta mål är:

- Kunskap och förståelse.

- Tillgänglighet och användbarhet.
- Arbetsmiljö.

Aktörer:

Alla som bor och verkar i staden har ett ansvar för att avfallshanteringen fungerar i det led där man själv deltar. Stockholm Vatten har ansvar för att systemen är begripliga och fungerar på en övergripande nivå. För vissa avfallsslag har producenterna ansvar för insamlingssystemen. Inom fastigheten har fastighetsinnehavaren ansvar för att det finns en väl fungerande och lättillgänglig avfallshantering.

Delmål 3.1**Information och återkoppling är centrala för en väl fungerande avfallshantering.**

För att kunna göra rätt är tillgång till lättförståelig information viktig. Kunskapen varför avfallet sorteras som det gör och hur man praktiskt ska gå tillväga är grunden, men för motivationen att alltid göra rätt kan återkoppling behövas. Attitydförändringar och förändrade konsumtionsmönster kan också komma ur information och återkoppling. Stockholm Vatten informerar om hanteringen av hushållsavfall i stort. Fastighetsägarna ansvarar för att informera de boende om hur avfallet ska hanteras inom fastigheten.

Aktörer:

Stockholm Vatten, fastighetsägare, stadsdelsförvaltningarna och trafikkontoret. Privatpersoner och verksamheter har ett ansvar att hålla sig informerade.

Åtgärder från Stockholm Vatten:

- Kommunicera avfallsplanen till alla berörda.
- Analysera och kommunicera resultat från plockanalyser.
- Ta fram till åtgärder och följa upp plockanalyserna på ett systematiskt sätt.
- Bedriva återkommande och riktade informationskampanjer till hushåll och verksamheter på aktuella teman.
- Ta fram information riktad till skolor och förskolor.
- Ta fram råd till fastighetsägare hur de kan informera sina hyresgäster.
- Öka kunskapen om avfallsfrågor inom stadens förvaltningar och bolag.

Delmål 3.2**Systemen för avfallshantering är enkla, har god tillgänglighet och är trygga att använda.**

Avfallslämning och sortering ska vara tillgängligt för alla invånare oavsett boendetyp eller särskilda behov. Hushållen ska även ha god tillgänglighet för att kunna lämna grovavfall. Grovsoprum i flerbostadshus hjälper de boende att på ett enkelt sätt kunna lämna avfallet

även om de saknar bil. Avfallshanteringen ska utformas så att avfallslämnaren upplever det tryggt och säkert att lämna. Det kan exempelvis vara att planera och välja system så att transporter undviks inne i bostadsområden, eller att utforma behållare och soprum så att risken för olyckor minimeras. Ljusa soprum som är placerade i synliga lägen känns mer trygga. Åtgärderna bidrar ofta även till en förbättrad arbetsmiljö för den personal som hanterar avfallet och ger mindre nedskräpning kring behållarna.

Aktörer:

Stockholms stad, byggherrar och fastighetsägare.

Åtgärder från Stockholm Vatten:

- Utredda fastighetsnära insamling av fler fraktioner än matavfall och restavfall för olika boendeformer.
- Stadens ÅVCer ska hantera allt återvinningsbart material.
- Utöka möjligheterna till sortering och insamling för hushållen.
- Utveckla insamlingsystemen för källsorterade fraktioner.
- Ställa krav på fastighetsägare men också stötta dem för att stadens invånare ska få bra möjligheter att lämna sitt hushållsavfall.

Delmål 3.3**Systemen för avfallshantering erbjuder en god arbetsmiljö.**

Avfallshanteringen som bransch har sedan länge präglats av problematiska förhållanden ur arbetsmiljösynpunkt. Ett målinriktat arbete för att komma till rätta med det har bedrivits under lång tid av flera parter och stora framsteg har gjorts. Dock återstår en hel del för att uppfylla de krav som Arbetsmiljöverket ställer idag och de skärpningar som kan förväntas komma framöver. För att få en bra arbetsmiljö bör maskinella lösningar användas i första hand. Det innebär att avfallet hämtas och hanteras med hjälp av maskinella lösningar, exempelvis sopsug och krantömda behållare. Manuella system bör undvikas så långt det är tekniskt möjligt och ekonomiskt rimligt. Avfallstaxan används för styrning mot maskinella system.

Aktörer:

Arbetsmiljöverket utfärdar föreskrifter för de som arbetar med avfallshantering. Fastighetsägare har ansvar för avfallshanteringen i fastigheten och för att avfallet kan hämtas med de hämtsystem som finns. Stockholm Vatten ska skapa förutsättningar genom god planering samt med krav vid upphandlingar.

Åtgärder från Stockholm Vatten:

- Fortsätta det systematiska arbetet med att åtgärda hämtställen med dålig arbetsmiljö.
- Fortsätta fasa ut hämtning av komprimerade kärl och komprimerade säckar.
- Fasa ut beredningskärl och beredningssäckar.
- Fasa ut hämtningen av latrinkärl.

- Utveckla system med god arbetsmiljö vid hämtning av grovavfall från fastigheter.

Delmål 3.4

Avfall till återbruk och materialåtervinning ska kunna lämnas till insamling utan bil.

Boende bör ha möjlighet att lämna avfall till insamling utan att använda bilen. Idag finns till exempel mobila miljöstationen för farligt avfall, möjlighet att låna lådcyklar från återbruket i Roslagstull och fastighetsnära insamling för vissa avfallsslag. Nya lösningar är under utveckling.

Aktörer:

Stockholm Vatten, fastighetsägare, Förpacknings- och tidningsinsamlingen.

Åtgärder från Stockholm Vatten:

- Utveckla alternativ till de traditionella återvinningscentralerna för insamling av grovavfall och material till återbruk i en tät stad.
- Se över möjligheterna att ÅVC och andra insamlingssystem ska kunna nås med andra färdmedel än bil.

Mål 4: Avfallshantering ska vara en självklar del i stadens fysiska planering.

Detta mål har en central roll för måluppfyllelsen för alla övriga mål. I takt med att stadens befolkning växer förväntas även mängden avfall som ska tas om hand öka. Den mer tätbebyggda staden i kombination med att de moderna systemen för avfallshantering ofta har ett stort behov av plats för till exempel sortering medför att det blir svårare att finna ytor. Då fler människor ska färdas på samma yta ställs ännu högre krav på god logistik för avfallstransporterna. Även om storstaden har goda generella förutsättningar för en effektiv avfallshantering, är det en utmaning att skapa system som är lättillgängliga, miljö- och kostnadseffektiva och samtidigt väl anpassade till stadsmiljön. Beroende på typen av bebyggelse behövs i vissa områden lokala lösningar medan det i andra passar bäst med en central anläggning. Det finns också en framkomlighetsaspekt i hur avfallshanteringen planeras. Avfallshantering ska kunna utföras med god trafiksäkerhet.

Delmål 4.1

Vid ny- och ombyggnationer beaktas avfallsfrågorna redan vid den inledande planeringen.

Det är viktigt att avfallsfrågorna kommer in på ett tidigt skede i planeringen för att hitta utrymme för en resurseffektiv avfallshantering. Många aktörer är inblandade och det finns ofta olika intressen som ska beaktas.

Aktörer:

Alla förvaltningar och kommunala bolag har ett ansvar för att avfallsfrågan hanteras inom respektive verksamhet. Särskilt berörda är stadsbyggnadskontoret, exploateringskontoret, stadsdelsförvaltningarna och trafikkontoret.

Exempel på åtgärder som Stockholm Vatten, Stockholms stad och andra aktörer kan göra.

- Utveckla samarbetsformer mellan stadens förvaltningar och bolag för att få fram bra exempel på god avfallshantering.
- Vidareutveckla samarbetet i staden för att få med avfallsfrågor tidigt i planeringen.
- Tydliggöra vilka system som prioriteras ur arbetsmiljöhänsyn och energieffektivitet.

Delmål 4.2**Vid förtätning övervägs helhetslösningar för avfallshanteringen som täcker in både ny och befintlig bebyggelse.**

Genom att ta ett helhetsgrepp över ett större område kan avfallssystemen i nya områden ibland också lösa eventuella problem med avfallshanteringen i angränsande, befintliga områden och vice versa. Stockholm Vatten har tagit fram en prioriteringslista över de insamlingsystem som används i staden att använda som grund.

Aktörer:

Exploateringskontoret, stadsbyggnadskontoret, stadsdelsförvaltningarna, fastighetsägarna och Stockholm Vatten.

Åtgärder från Stockholm Vatten:

- Utreda möjligheten att skapa ett tematiskt tillägg till översiktsplanen rörande planeringen för avfallshanteringen.
- Arbeta för en tydlighet om vilka möjligheter som finns för fastighetsägare till gemensamma lösningar.

Delmål 4.3**Mark i staden ska kunna användas för avfallsrelaterad verksamhet.**

Återvinningsstationer, omlastningsstationer, behandlingsanläggningar, återbruksplatser och snötippor kräver utrymme. Befintliga anläggningar behöver ersättningsplatser om de inte kan fortsätta sin verksamhet på den ursprungliga platsen. Även privata aktörer som utgör en del i avfallskedjan behöver kunna bedriva verksamhet.

Aktörer:

Exploateringskontoret, stadsbyggnadskontoret och Stockholm Vatten

Åtgärder från Stockholm Vatten:

- I samverkan med andra förvaltningar i staden utveckla och anpassa system som passar in i det offentliga rummet, t ex användning av multifunktionella ytor.

- Ta fram handledningar för evenemangssopor, food trucks och torghandel.
- Fortsätta arbetet med att få en samsyn kring användandet av kommunal mark för avfallshantering, när möjlighet att anordna en bra hantering saknas på fastigheten.

Delmål 4.4

Hänsyn tas till den omgivande miljön vid insamling och hämtning av avfall.

Det är en utmaning att skapa lättillgängliga insamlingssystem, för såväl brukare som hämtningsentreprenörer, som är väl anpassade till stadsmiljön och platsers natur- och kulturvärden. I såväl innerstaden som i ytterstaden finns en varierad bebyggelse och omgivningar som kan stå i konflikt med kraven på en rationell avfallshantering med god arbetsmiljö. Detta delmål handlar även om att minska påverkan på omgivningen i form av till exempel buller och utsläpp.

Aktörer:

Stockholms stad, fastighetsägare, byggherrar och entreprenörer.

Åtgärder från Stockholm Vatten:

- Utveckla och sprida stadens riktlinjer ”projektera och bygg för god avfallshantering”.
- Arbeta för att all avfallshantering i största utsträckning ska göras med fordon som drivs av förnyelsebara drivmedel.
- Verka för en god och genomtänkt logistik för avfallstransporter.
- Arbeta vidare med bullerproblematiken på stadens återvinningscentraler och andra insamlingssystem.

Delmål 4.5

Nya tekniklösningar prövas och utvecklingen av systemen för insamling och behandling fortsätter.

Stockholm är en stad med många olika typer av bebyggelse med olika förutsättningar. För att få en väl fungerande avfallshantering överallt krävs ett brett utbud av systemlösningar. Nya tekniker behöver därför prövas och befintliga system behöver fortsätta utvecklas.

Aktörer:

Stockholms stad, byggherrar och entreprenörer.

Åtgärder från Stockholm Vatten:

- Fortsätta den kontinuerliga utvecklingen av avfallssystemen.
- Vara öppen för innovationer som kan leda till utvecklad avfallshantering.
- Samverka med andra aktörer för att hitta bra lösningar.
- Arbeta vidare med att kombinera sopsug med en utökad källsortering.
- Utredda förutsättningar för nya ansvars- och ägarstrukturer.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Förvaltningen är positiv till remissförslaget som är en ambitiös redogörelse av nuläget, med mål och delmål samt åtgärdsförslag som också följer stadens miljöprogram.

Avfallshanteringen är en viktig del av stadens infrastruktur och måste i större utsträckning beaktas tidigt i planprocessen. Förvaltningen anser att det är viktigt att den fastighetsnära insamlingen ökar och att det sker en utveckling av olika insamlingssystem. Detta kan på sikt innebära att antalet återvinningsstationer i stadsmiljön kan minskas. Det är viktigt att det finns krav på tydliga rutiner för skötseln av återvinningsstationerna, de är ofta överfulla och bidrar till nedskräpning som i sin tur genererar ansamling av skadedjur. Informationsinsatser och motivation till hushållen och fastighetsägare är också nödvändigt för att målen med källsorteringen ska lyckas. System som underlättar källsortering för fastighetsinnehavare måste utvecklas, också när det gäller hushållens grovavfall. Även beträffande farligt avfall behöver fler insamlingssystem utvecklas.

Det finns ett behov av att öka produktionen av biogas i Stockholm och en viktig åtgärd för att åstadkomma detta är att öka andelen insamlat matavfall. Utsortering av matavfall hos näringsidkare och hushåll bör uppmuntras och utvecklas för att på så sätt öka produktionen av framför allt biogas men också växtnäring. Förvaltningen anser att det bör vara rimligt att införa obligatorisk insamling av matavfall från verksamheter, restauranger och butiker som har mängder av matavfall över en viss nivå. Genom differentierad renhållningsavgift kan också insamling av matavfall öka generellt genom att sänka avgiften för den avfallslämnare som sorterar ut sitt matavfall.

Förvaltningen anser i övrigt att renhållningsavgiften som redan idag är differentierad kan utvecklas ytterligare för att stimulera till källsortering i såväl hushåll som verksamheter. Taxan är ett viktigt styrmedel och kan ge ett ekonomiskt incitament till effektivare sortering genom att minska antalet hämtningar. Förvaltningen är därför positiv till stadens mål om att aktivt arbeta med en arbetsmiljö- och miljöstyrande taxa.

Hässelby-Vällingby stadsdelsförvaltning
strategi och internservice

Hässelby Torg 20-22
Box 3424
165 23 Hässelby
Växel 08-508 04 000
hasselby-vallingby@stockholm.se
stockholm.se

Kommunerna har monopol på hanteringen av hushållsavfall. Undantag från monopolet är avfall som omfattas av producentansvar. Det betyder att producenten ansvarar för att produkten omhändertas på ett riktigt sätt även efter att den kasserats. Syftet är att det ska motivera producenterna att ta fram produkter som är mer resurssnåla,

lättare att återvinna och inte innehåller miljöfarliga ämnen. Produktgrupper som omfattas av producentansvar är för närvarande förpackningar, returpapper, däck, blybatterier tyngre än 3 kg, bilar, avfall från elektriska och elektroniska produkter, radioaktiva produkter och herrelösa strålkällor (strålkällor utan ägare som kommit på avvägar exv. genom olycka, stöld eller felaktig hantering), småbatterier och läkemedel. I nuvarande system med producentansvar är detaljhandeln och företagen ålagda ansvaret för insamling för återvinning.

Regeringen har under 2015 beslutat att flytta samlingsansvaret för förpackningar och tidningar till kommunerna. Förändringen av ansvaret omfattar enbart den fysiska samlingen. Producenterna ska fortsatt bära det ekonomiska ansvaret för den fysiska samlingen samt för den efterföljande behandlingen som främst ska ske genom materialåtervinning. Äganderätten till materialet och ansvaret för återvinning kommer att kvarstå hos producenterna. Hur samlings-systemet ska utformas är ännu inte klarlagt.

Förvaltningen är positiv till en förändring av ansvaret för insamling av förpackningsavfall och returpapper från hushållen. Syftet är att minska avfallsmängderna och öka återvinningen, det ska vara lönsamt att återvinna och hushållens möjligheter att källsortera avfall förenklas genom att ansvaret för insamling läggs på kommunerna.

Vidare anser förvaltningen att det vid informationsinsatser är särskilt viktigt att prioritera förskolor och skolor i syfte att tidigt öka kunskapen om avfallsfrågor samt skapa attityd- och beteendeförändringar.
